

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
JEAN MONNET EUROPEAN CENTRE OF EXCELLENCE
NATIONAL AND ΚΑΡΟΔΙΣΤΡΙΑΝ UNIVERSITY OF ATHENS

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (MARINE PROTECTED AREAS) ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΜΙΧ. ΜΑΝΩΛΟΓΛΟΥ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

Copyright 2017

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Κλεομένους 22Α, 106 75 Αθήνα
Τηλ. 210 72 20 508 Fax: 210 3617711
Email: jmcenter-athens@pspa.uoa.gr, www.jmc.pspa.uoa.gr

All rights reserved

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet δεν υιοθετεί ως ίδρυμα πολιτικές ή άλλες θέσεις. Καταβάλλει, μάλιστα, προσπάθεια να παρουσιάζονται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του και στο μέτρο του δυνατού όλες οι υπάρχουσες απόψεις. Οι αναλύσεις και οι γνώμες που δημοσιεύονται σε όλες τις εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Αριστείας Jean Monnet θα πρέπει να αποδίδονται αποκλειστικά στους ίδιους τους συγγραφείς και να μην θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του Κέντρου, του Διοικητικού Συμβουλίου του, της διεύθυνσης ή των κατά περίπτωση και καθ' οιονδήποτε τρόπο συνεργαζομένων φορέων.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ 3
2. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΕ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	σελ 5
2.1. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ 6
2.2. ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	σελ 6
3. ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	σελ 8
3.1 ΣΧΕΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ 9
3.1. ΤΥΠΟΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ.....	σελ 11
3.2 ΜΟΡΦΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΣ	σελ 12
3.3. ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ.....	σελ 13
4. ΓΙΑΤΙ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ;	σελ 14
5. ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	σελ 15
5.1. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΑΛΑΣΣΩΝ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	σελ 16
6. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	σελ 17
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	σελ 17
8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ 18

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (MARINE PROTECTED AREAS) ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Σωτήριος Μιχ. Μανώλογλου

Ναυτιλιακός οικονομολόγος,

Υποψήφιος Διδάκτωρ Τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από τη δημιουργία του κόσμου και την οργάνωση των πρώτων πόλεων και κοινωνιών, με την πάροδο του χρόνου γινόταν συστηματικά όλο και πιο έντονη, η ανάγκη του ανθρώπου για ψυχαγωγία και γνωριμία με καινούργιους τόπους, νέα ήθη και έθιμα αλλά και πολιτισμούς. Ήταν η αρχή του τουρισμού όπως τον γνωρίζουμε σήμερα. Βέβαια, με την πάροδο των αιώνων, ο πραγματικός σκοπός του τουρισμού αλλοιώθηκε και τη θέση του πήρε μόνο μία παράμετρος ποσοτική, το συνάλλαγμα. Έτσι σταδιακά ο τουρισμός μετατράπηκε σε αντικείμενο προς πώληση με σκοπό το μέγιστο κέρδος. Αυτή η πρακτική παραγκώνισε την ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών, συντελώντας σε κάθε είδους υπερβάσεις, που συνεπάγονται αρνητικές ή και καταστροφικές συνέπειες για κάθε χώρα.

Τα τελευταία 20 χρόνια όμως, το κλίμα έχει μεταστραφεί, και σε αντιδιαστολή με τον μαζικό τουρισμό αναπτύχθηκαν ορισμένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που χαρακτηρίζονται από ευαισθησία ως προς την προστασία της φύσης και της κουλτούρας μιας περιοχής. Σε αυτές συγκαταλέγεται ο βιώσιμος, μια νέα μορφή τουρισμού που πρωταρχικός της στόχος είναι η προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, αλλά και η διατήρηση και προβολή των πολιτισμικών χαρακτηριστικών του τόπου. Ο βιώσιμος τουρισμός αναπτύσσεται σε οικολογικά αξιόλογες περιοχές, χωρίς να υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής, προωθεί την προστασία και διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, σύμφωνα

με νομικά ή άλλου τύπου αποτελεσματικά μέτρα, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί τη συνοχή του κοινωνικού ιστού. Η αυξανόμενη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του πληθυσμού γενικά, ή της τουριστικής αγοράς ειδικότερα και οι στόχοι για μια βιώσιμη και αειφόρο τουριστική ανάπτυξη που επιδιώκουν διάφοροι τομείς (διεθνείς, κρατικοί, επιχειρηματικοί) θεωρούνται οι κύριοι προωθητικοί παράγοντες του σύγχρονου μοντέλου τουρισμού, του βιώσιμου. Όντας μια περιορισμένων περιβαλλοντικών επιπτώσεων δραστηριότητα ο βιώσιμος τουρισμός εκτός του ότι προσφέρει ευχαρίστηση απόλαυση, γνώσεις, εμπειρίες στον επισκέπτη, διατηρεί και ενισχύει την ευημερία των τοπικών κοινοτήτων, που θεωρούνται αναπόσπαστο τμήμα μιας τέτοιας δραστηριότητας και αναπτυξιακής διαδικασίας.

Η Ελλάδα, είναι μία χώρα προικισμένη από τη φύση και γνωστή για την πλούσια ιστορία της. Προσφέρει άπλετο φως, ζεστή, ασφαλή και φιλική θάλασσα, αλλά και μοναδικά μνημεία. Δεν έχει πάψει να προσελκύει εκατομμύρια τουριστών εδώ και πολλές δεκαετίες. Στα θετικά αυτής της εξέλιξης, η «πώληση» του προϊόντος «Ηλιος και Θάλασσα» από την τουριστική βιομηχανία, έχει αποφέρει τεράστια οικονομικά οφέλη στη χώρα, και έχει καταφέρει να συγκεράσει πληθυσμούς στην επαρχία.

Την ανάγκη οριοθέτησης της τουριστικής ανάπτυξης, και της προστασίας του φυσικού και πολιτισμικού μας πλούτου, έρχονται να καλύψουν κάποιες «κατηγορίες» τουρισμού, όπως ο αειφόρος (ή βιώσιμος) τουρισμός, στον οποίο εντάσσονται ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο τουρισμός φύσης, ο θαλάσσιος κ.ά. Ο αειφόρος τουρισμός είναι ένα μοντέλο που προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, και αναφέρεται σε ένα γενικότερο πλαίσιο κανόνων. Οι κανόνες αυτοί αρθρώνονται γύρω από το **τρίπτυχο οικονομία, οικολογία και κοινωνία**, και προτάσσουν την ανταγωνιστικότητα. Σήμερα η ανάγκη για προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος έχει αναγνωριστεί από τη διεθνή κοινότητα. Ο θεσμός των προστατευόμενων περιοχών προτείνεται ολοένα και περισσότερο αποτελώντας ένα βασικό εργαλείο για την προστασία του περιβάλλοντος. Εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών δεν επιδιώκεται απλά η προστασία και διατήρηση των βιοτικών και αβιοτικών στοιχείων τους, αλλά και η παράλληλη εξυπηρέτηση όλων των λειτουργιών, αξιών και δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα σ' αυτές στο βαθμό βέβαια που δεν παραγνωρίζεται ο πρωταρχικός τους ρόλος στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. (Badalamenti F et al, 2002)

Οι προστατευόμενες περιοχές αποτέλεσαν έναν ιδιαίτερα δημοφιλή τουριστικό προορισμό τα τελευταία χρόνια. Ο τουρισμός σε αυτές μπορεί να θεωρηθεί συμβατός με τις αρχές της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος μόνο σύμφωνα με ένα νέο πρότυπο, αυτό της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. Σήμερα στην Ελλάδα έχουν αρχίσει πολλές πρωτοβουλίες ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές και εν γένει σε περιοχές με αξιόλογα στοιχεία βιοποικιλότητας.

2. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΕ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Η τουριστική δραστηριότητα σε προστατευόμενες περιοχές μπορεί να βελτιώσει τις οικονομικές δυνατότητες μιας περιοχής, να συμβάλει στην προστασία των φυσικών και πολιτισμικών αποθεμάτων, καθώς και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων. Ενέχει όμως και κινδύνους όπως ενδεχόμενη μείωση πληθυσμών απειλούμενων/ προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας, ρύπανση υδάτων, ρύπανση του εδάφους και πιθανόν των υπόγειων υδροφόρων οριζώντων, υποβάθμιση των παράκτιων και δασικών οικοσυστημάτων κ.α.

Δεδομένου ότι ο τουρισμός σε προστατευόμενες περιοχές είναι μια σύγχρονη σχετικά τάση, δεν υπάρχουν νομοθετικές πράξεις που να καθορίζουν το σχετικό θεσμικό πλαίσιο, παρά μόνο κείμενα διεθνών οργανισμών και φορέων που προδιαγράφουν τις αρχές ανάπτυξης του τουρισμού με έμφαση στη σχέση του με το περιβάλλον. (Boersman D, 1999)

Μερικές από τις πιο διαδεδομένες μορφές εναλλακτικού τουρισμού είναι οι ακόλουθες:

- Θαλάσσιος τουρισμός
- Θρησκευτικός τουρισμός
- Αλιευτικός
- Καταδυτικός
- Ιαματικός
- Συνεδριακός
- Ναυτικός

- Μαθητικός - Εκπαιδευτικός
- Περιβαλλοντικός
- Αθλητικός.
- Αγροτικός
- Ορεινός
- Οικογενειακός

Κάθε μορφή τουρισμού περιλαμβάνει τις δικές τις ιδιαιτερότητες και ιδιομορφίες που την καθιστούν μοναδική.. Στην παρούσα μελέτη θα μας απασχολήσει ο θαλάσσιος τουρισμός, ο οποίος κατέχει εξέχουσα θέση στις παράκτιες περιοχές.

2.1 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο **θαλάσσιος τουρισμός** είναι μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού που σα στόχο έχει να προβάλει τον θαλάσσιο πλούτο της χώρας, να προάγει το ενδιαφέρον των τουριστών να έρθουν σε επαφή με τη θάλασσα και να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα του θαλάσσιου πλούτου της χώρας. Θαλάσσιος τουρισμός με την ευρύτερη έννοια θα μπορούσε να χαρακτηριστεί κάθε δραστηριότητα τουριστική ή αναψυχής που έχει σχέση με τη θάλασσα και τις ακτές, δηλαδή όλο σχεδόν το φάσμα των τουριστικών δραστηριοτήτων. Συνήθως όμως ως θαλάσσιο τουρισμό εννοούμε τις θαλάσσιες περιηγήσεις, κρουαζιέρες με κρουαζιερόπλοια ή σκάφη αναψυχής καθώς και ναυταθλητικές δραστηριότητες όπως η ιστιοπλοΐα. Ο θαλάσσιος τουρισμός λοιπόν είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού που επιδιώκει να φέρει σε επαφή τον τουρίστα με διάφορες δραστηριότητες και προωθεί την πληροφόρηση του για το θαλάσσιο περιβάλλον αλλά και την προστασία του, με σκοπό τη διατήρησή του. (Klein et al, 2008)

2.2 ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η αξία και η σπουδαιότητα του θαλάσσιου τουρισμού αποκτά ιδιαίτερη σημασία όταν αναφερόμαστε στην Ελλάδα. Η Ελλάδα είναι χώρα Μεσογειακή, με μεγάλη ακτογραμμή που καλύπτει έκταση 16.040 χλμ, με πολλά νησιά, καλές καιρικές συνθήκες ειδικά τους

καλοκαιρινούς μήνες με καθοριστικό τον ήλιο, καθαρές θάλασσες που προσφέρονται για πολλές αθλητικές και καταδυτικές δραστηριότητες αλλά και για επιστημονική μελέτη. Το πλεονέκτημα αυτό ενισχύεται τόσο από τη ναυτική παράδοση χιλιετηρίδων, όσο και από τις ευνοϊκές για θαλάσσιους πλόες ειδικές συνθήκες: τα ελληνικά πελάγη θεωρούνται ασφαλή από πλευράς ναυτικών κινδύνων, οι αποστάσεις μεταξύ των νησιών είναι σχετικά μικρές και η πρόσβαση είναι εύκολη, ενώ εξίσου ευνοϊκές είναι και οι συνθήκες που σχετίζονται με την ένταση των ανέμων και τις θερμοκρασίες περιβάλλοντος και θάλασσας. (Millazo et al, 2002)

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ένα μεγάλο τμήμα της τουριστικής βιομηχανίας και λειτουργεί αλληλεπιδραστικά σαν τροφοδότης σε άλλες κατηγορίες. Από Εθνικής πλευράς ο θαλάσσιος τουρισμός βοηθά στη διατήρηση της συνοχής της νησιωτικής Ελλάδας και μεταφέρει την Ελληνική σημαία και στην τελευταία νησίδα. Η σπουδαιότητα του αποτυπώνεται και από το γεγονός πως ο κλάδος του θαλάσσιου τουρισμού καλύπτει το 3,8% σε σύνολο 18% της συνολικής συμβολής όλων των κλάδων του τουρισμού στο Α.Ε.Π. της Ελλάδος.

Ο θαλάσσιος τουρισμός συνδέεται με τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- Ιστιοπλοία και windsurfing
- Κρουαζιέρα
- Θαλάσσιο σκι και Surfing
- Ιστιοσανίδα
- Ψάρεμα
- Κατάδυση
- Κωπηλασία
- Περιηγήσεις με τουριστικά σκάφη – yachting

Έτσι στη νησιωτική χώρα σε όλες τις μεγάλες παραλίες υπάρχουν εξέδρες μέσα στη θάλασσα όπου επαγγελματίες εκπαιδευτές θα μνησούν τους επισκέπτες στη μαγεία του ταξιδιού πάνω απ' το κύμα: σκι, τζετ σκι, αλεξίπτωτα, σερφ αλλά και τα παραδοσιακά (και πιο αργά) ποδήλατα θαλάσσης και κανό, βρίσκονται στη διάθεσή των τουριστών για να εξερευνήσουν

στα γρήγορα ή να απομονωθούν σε όλες τις δυσπρόσιτες παραλίες. Το 90% των ελληνικών τουριστικών επενδύσεων συγκεντρώνεται στην παράκτια ζώνη. Ένας μεγάλος αριθμός ξενοδοχείων, ενοικιαζόμενων δωματίων, εστιατορίων, νυχτερινών κέντρων και καταστημάτων έχει αναπτυχθεί τις τελευταίες δεκαετίες στην ελληνική παράκτια ζώνη. Η ανάπτυξη του τουρισμού ευνόησε σημαντικά την ελληνική οικονομία, ενίσχυσε τη δημιουργία έργων τοπικής ανάπτυξης, αύξησε τις ευκαιρίες για απασχόληση και μείωσε σημαντικά τη μετακίνηση του πληθυσμού από την ύπαιθρο στα αστικά κέντρα (αστυφιλία).

3. ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στις μέρες μας είναι γενικά παραδεκτό ότι οι ωκεανοί και οι βιοτικοί τους πόροι βρίσκονται υπό απειλή. Η αυξανόμενη χρήση της παράκτιας ζώνης από τον άνθρωπο, προξενεί σημαντικές βλάβες στα θαλάσσια οικοσυστήματα με απτά πλέον αποτελέσματα, όπως αυτό της εξάντλησης πολλών θαλάσσιων ιχθυαποθεμάτων. Η απειλή μιας περαιτέρω βλάβης των ενδιαιτημάτων και η πιθανή απώλεια ειδών και γενετικής ποικιλομορφίας, αναδεικνύουν τη σοβαρότητα της κατάστασης.

Στο πλαίσιο αυτό όλο και πιο συχνά προτείνονται τα θαλάσσια καταφύγια και οι Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές [Marine Protected Areas (MPAs)] ως σημαντικά εργαλεία για την αντιμετώπιση των απειλών αυτών για τους θαλάσσιους πόρους και τα οικοσυστήματα. Η χώρα μας είναι από τις πλουσιότερες χώρες σε βιοποικιλότητα, καθώς στο θαλάσσιο περιβάλλον της Ελλάδας από τα 579 είδη ψαριών που ζουν στη Μεσόγειο τα 447 απαντώνται στις ελληνικές θάλασσες. Τέλος, περισσότερα από 400 είδη πτηνών έχουν καταγραφεί στην Ελλάδα, με τη χώρα να φιλοξενεί σημαντικό αριθμό απειλούμενων ειδών σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Είναι λοιπόν φανερό ότι τα θαλάσσια/παράκτια και νησιωτικά ενδιαιτήματα αποτελούν πεδία προτεραιότητας για την Ελλάδα, καθώς η χώρα μας διαθέτει τη μακρύτερη ακτογραμμή στη Μεσόγειο και οι παράκτιες περιοχές παρουσιάζουν μεγάλο οικονομικό, πολιτιστικό και οικολογικό ενδιαφέρον. (Becker, Chorish, 2010)

*Με τον όρο **Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή** εννοούμε μια Περιοχή της οποίας τα όρια συμπεριλαμβάνουν μέρος θαλάσσιων ή ωκεάνιων υδάτων. Ο όρος χρησιμοποιείται για να*

περιγράφει θαλάσσιες περιοχές υπό καθεστώς προστασίας από την ανθρώπινη δραστηριότητα, που συνήθως περιλαμβάνουν ζώντες, αβιοτικούς ή και ιστορικούς και πολιτιστικούς πόρους. Οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές, ανάλογα την σπουδαιότητά τους, περιλαμβάνουν, είτε όρια ως προς την ανάπτυξη, την αλιεία και την πρόσβαση, είτε ολοκληρωτική απαγόρευση εκμετάλλευσης της περιοχής. Οι ΘΠΠ συχνά περιλαμβάνουν περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας των οποίων η θαλάσσια βιοποικιλότητα προστατεύεται και διατηρείται για τα οφέλη των σημερινών και των μελλοντικών γενεών. Οι θαλάσσιες ζώνες προστασίας θεωρούνται ως μέσα για τη βελτίωση τόσο της διαχείρισης της αλιείας όσο και της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Εκτός από την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, η παράκτια ζώνη και συνολικά η Μεσόγειος είναι πολύ σημαντική για τη διατήρηση και αναπαραγωγή των ιχθυοαποθεμάτων. Η κατάσταση σε παγκόσμιο επίπεδο είναι ιδιαίτερα ανησυχητική καθώς μόνο το 0,65% των ωκεανών και το 1,6% της παράκτιας ζώνης παγκοσμίως, προστατεύεται στη δομή του αντίστοιχου θαλάσσιου οικοσυστήματος, τη λειτουργία και την ακεραιότητα, ώστε η Θ.Π. Π να μπορεί να υποστηρίξει περισσότερο τη βιώσιμη διαχείριση της αλιείας. (European Commission, 2008)

3.1 ΣΧΕΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ιστορικά τουλάχιστον στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στην Ελλάδα οι ανθρώπινες δραστηριότητες είχαν για εκατοντάδες χρόνια συνυπάρξει με το φυσικό περιβάλλον, συμβάλλοντας στην διαμόρφωση του. Το 19ο αιώνα δημιουργήθηκε η ιδέα του εθνικού πάρκου, με σκοπό τότε την προστασία του περιβάλλοντος παρά τη δημιουργία ενός ακόμα ταξιδιωτικού προορισμού. Ήταν οι τουρίστες που αργότερα παρείχαν την οικονομική και πολιτική λογική βάση που ήταν απαραίτητη για να μεταφραστεί η φιλοσοφία σε επίτευγμα (Caballos – Lascurain, 1996) Καθώς διευρύνεται η αντίληψη της κοινωνίας όσον αφορά το ρόλο των προστατευόμενων περιοχών, αλλάζει και η προσέγγιση προστασίας των περιοχών. Η αρχική άποψη εξίσωνε την προστασία με την απομάκρυνση της ανθρώπινης παρουσίας και οποιασδήποτε ανθρώπινης παρέμβασης, καθώς κυριαρχούσε η πεποίθηση ότι η ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος ήταν έννοιες ασύμβατες και οποιαδήποτε δραστηριότητα θα οδηγούσε μοιραία σε αλλοίωση των φυσικών οικοτόπων, ρύπανση και υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Αυτή

ωστόσο η αντίληψη βαθμιαία αποδεικνύεται υπερβολική ή σε κάποιες περιπτώσεις ακόμα και λανθασμένη. (Καραβέλλας et al, 2003), καθώς έγινε αντιληπτό πως η απομόνωση των προστατευόμενων περιοχών, όχι μόνο δεν εξασφαλίζει τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου, αλλά μπορεί να έχει και τα αντίθετα αποτελέσματα. Η διαπίστωση αυτή οδήγησε σταδιακά στην εγκατάλειψη της ιδέας της απόλυτης προστασίας και στην ανάγκη ενσωμάτωσης της προστατευόμενης περιοχής στον ευρύτερο οικολογικό, κοινωνικό και οικονομικό περίγυρο. Προωθείται λοιπόν η <<ενεργός διαχείριση>> των προστατευόμενων περιοχών για την εξυπηρέτηση όλων των αξιών, λειτουργιών και δραστηριοτήτων που έχουν, χωρίς βεβαίως να παραγνωρίζεται ο πρωταρχικός τους ρόλος στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος (ΕΚΠΑΑ 2001).

Οι προστατευόμενες περιοχές είναι οι κατ' εξοχήν πρόσφορες για την ανάπτυξη υποδομών αναψυχής, εκπαίδευσης, βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, μικρής κλίμακας παράκτιας αλιείας και βέβαια ανάπτυξης των περισσότερων μορφών εναλλακτικού τουρισμού. Στόχος αυτών των δραστηριοτήτων είναι η τόνωση της τοπικής κοινωνίας και η οικονομική στήριξη της λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής. Με δεδομένο πως τα προϊόντα που σχετίζονται με την προστασία της φύσης απευθύνονται σε μια διαρκώς αναπτυσσόμενη αγορά, τέτοιας μορφής ήπιες και περιβαλλοντικά φιλικές μορφές ανάπτυξης είναι ιδιαίτερα επικερδείς και μπορούν να δώσουν μια λύση στον μαρασμό περιοχών που δεν έχουν μεγάλες ευκαιρίες ανάπτυξης όπως η ελληνική περιφέρεια. Αν περιοριστούμε στα καθαρά οικονομικά μεγέθη και στις ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη στις προστατευόμενες περιοχές, καταλήγουμε στις παρακάτω βασικές διαπιστώσεις (Καραβέλλας et al, 2003).

- ✓ οι ανάγκες προστασίας και διαχείρισης μιας προστατευόμενης περιοχής οδηγούν σε αύξηση της απασχόλησης τοπικά και περιφερειακά
- ✓ οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν ή μπορούν να αναδειχθούν σε τουριστικό προορισμό, δραστηριότητα που επιφέρει επιπλέον έσοδα, δημιουργεί θέσεις εργασίας και προωθεί την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας
- ✓ οι προστατευόμενες περιοχές είναι συνήθως επιλέξιμες για πολλά εθνικά ή κοινοτικά χρηματοδοτικά προγράμματα. Ανάμεσα τους το LIFE, το Intereg, το Leader, τα

Διαρθρωτικά ταμεία, δράσεις στα Επιχειρησιακά Προγράμματα Περιβάλλοντος, Ανάπτυξης, Αλιείας κλπ. Για κάποια από αυτά μάλιστα όπως το LIFE, η ένταξη στο δίκτυο NATURA 2000 αποτελεί προϋπόθεση συμμετοχής.

- ✓ Επιπρόσθετα, η τοπική κοινωνία καρπούται επίσης την οικονομική διάσταση των περιβαλλοντικών ωφελειών μιας προστατευόμενης περιοχής, καθώς για παράδειγμα το νερό που προορίζεται για πόσιμο θα είναι πιο καθαρό, μπορεί να υπάρξει αυξημένη προστασία από διάβρωση και πλημμύρες, τα αλιεύματα να είναι μεγαλύτερης ποσότητας και καλύτερης ποιότητας κλπ.

Υπολογίστηκε ότι το 1999, στην Ευρωπαϊκή Ένωση περίπου 125.000 άτομα εργάστηκαν σε δουλειές που άμεσα ή έμμεσα σχετίζονταν με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, με τις 100.000 θέσεις εργασίας να βρίσκονται μέσα στα όρια των προστατευόμενων περιοχών. Η ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές, σύμφωνα με διάφορους Διεθνείς Οργανισμούς στηρίζεται μεταξύ των άλλων και στην υπόθεση ότι η επίτευξη κέρδους δεν είναι ασύμβατη με τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, αρκεί να σέβεται τον πρωταρχικό σκοπό της προστασίας και της διατήρησης των περιοχών και τα διαχειριστικά σχέδια να εμπλέκουν όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Όλες σχεδόν οι Διεθνείς Οργανώσεις συμφωνούν ότι ο οικοτουρισμός είναι η πιο κατάλληλη μορφή τουρισμού σε προστατευόμενες περιοχές μέσα στην ευρύτερη ιδέα του αιωφόρου τουρισμού, ενώ αντίστοιχα στις θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές κοντά στην παράκτια ζώνη, η πλέον κατάλληλη μορφή τουρισμού θεωρείται ο θαλάσσιος με όλες τις δραστηριότητες και τα σπορ που τον απαρτίζουν.

Ο τουρισμός χρειάζεται τις προστατευόμενες περιοχές, καθώς αποτελούν προσοδοφόρο πόλο έλξης επισκεπτών και ταυτόχρονα οι κάτοικοι αλλά και οι οργανισμοί διαχείρισης των περιοχών αυτών χρειάζονται τα έσοδα από τον τουρισμό. Απαιτείται όμως πρωτίστως αμοιβαίος σεβασμός και χρήση μεθόδων συμμετοχικού σχεδιασμού στη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος. Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα στους τουρίστες να γνωρίσουν τη φύση και να συμβάλλουν ενεργά και αποφασιστικά στη διατήρησή της.

3.2 ΤΥΠΟΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Πέρα από τον παραπάνω ορισμό ο οποίος περιγράφει με γενικό τρόπο τις Θ.Π.Π, η IUCN κατατάσσει έξι τύπους των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, ανάλογα με τους στόχους της κάθε περιοχής:

Κατηγορία I - Προστατευόμενη περιοχή που διαχειρίζεται κυρίως την προστασία της άγριας φύσης. (αυστηρή Nature Reserve / Wilderness Area)

Κατηγορία II - Προστατευόμενη περιοχή που διαχειρίζεται κυρίως την προστασία των οικοσυστημάτων και την αναψυχή (Εθνικό Πάρκο, Θαλάσσια Πάρκα)

Κατηγορία III - Προστατευόμενη περιοχή που διαχειρίζεται κυρίως τη διατήρηση των ειδικών φυσικών χαρακτηριστικών (Μνημείο της Φύσης, ύφαλοι, βραχώδεις ακτές)

Κατηγορία IV - Προστατευόμενη περιοχή που διαχειρίζεται κυρίως τη διατήρηση μέσω της διαχείρισης της παρέμβασης (Οριοθετείται και ελέγχεται η ανθρώπινη παρέμβαση σε αυτές τις περιοχές σπουδαίας φυσικής σημασίας)

Κατηγορία V - Προστατευόμενη περιοχή που διαχειρίζεται κυρίως τη διατήρηση του τοπίου / θαλασσογραφία και αναψυχής (προστατευμένα τοπία).

Κατηγορία VI - Προστατευόμενη περιοχή που διαχειρίζεται κυρίως την αειφόρο χρήση των φυσικών οικοσυστημάτων (Υπεύθυνη για τη διαχείριση των πόρων της Προστατευόμενης Περιοχής) (Palumbi, 2009)

Το 2010, υπολογίσθηκε ότι οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές που έχουν ιδρυθεί και βρίσκονται σε ισχύ, καλύπτουν το 8% των παγκόσμιων υδάτων. Η αξία των Θ.Π.Π. στη βιώσιμη περιβαλλοντική διαχείριση και ανάπτυξη, είναι αναγνωρισμένη διεθνώς. Όμως σε πολλές περιπτώσεις και ιδιαίτερα στην Ελλάδα, όπου ο οικονομικός σχεδιασμός είναι ελλιπής, σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος ίδρυσης και λειτουργίας μιας Θ.Π.Π., ενισχύεται ακόμη περισσότερο η ανάγκη για εύρεση διαχειριστικών και χρηματοοικονομικών εργαλείων για διαρκή και βιώσιμη λειτουργία.

3.3 ΜΟΡΦΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΣ

Εκτός από τους τύπους θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών που δημιουργούνται ανάλογα με την περιβαλλοντική προστασία που επιδιώκεται, οι προστατευόμενες περιοχές διακρίνονται στις ακόλουθες μορφές ανάλογα με τον τουρισμό και τις τάσεις ανάπτυξής τους.

- ➔ προστατευόμενες περιοχές με ελάχιστη παρουσία τουριστών, κυρίως λόγω ισομορφίας γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών.
- ➔ Προστατευόμενες περιοχές με ήπια και ελεγχόμενη τουριστική ζήτηση και ανάπτυξη
- ➔ προστατευόμενες περιοχές με σημαντική τουριστική ζήτηση και οργανωμένο πλαίσιο ανάπτυξης και διαχείρισης
- ➔ προστατευόμενες περιοχές με σημαντική τουριστική ζήτηση, χωρός οργανωμένο πλαίσιο ανάπτυξης και διαχείρισης (Τσάρτας 2003, ΑΜΦΙΒΙΟΝ: 52, σελ. 7)

3.4 ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Σύμφωνα με τον ορισμό των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, οι στόχοι δημιουργίας τους επικεντρώνονται στο θαλάσσιο στοιχείο (θάλασσες και ωκεανοί), στις ανθρώπινες δραστηριότητες, στους ζώντες οργανισμούς αλλά και στα ιστορικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά της εκάστοτε περιοχής. Ένας πρωταρχικός επομένως στόχος δημιουργίας ΘΠΠ είναι η προστασία των ειδών των ενδιαιτημάτων που υπάρχουν στην περιοχή, ταυτόχρονα με την διατήρηση της γενετικής βιοποικιλότητας (γενετικά αποθέματα). Στόχος λοιπόν είναι οι οργανισμοί να προστατεύονται τόσο ως προς τον αριθμό τους, όσο και ως προς τα γενετικά τους χαρακτηριστικά, ώστε να διατηρούνται αναλλοίωτα στο πέρασμα των χρόνων. Ο ευτροφισμός και η εισαγωγή στα οικοσυστήματα ειδών – ξενιστών από άλλες περιοχές (κυρίως μέσω ερματισμού και αφερματισμού των πλοίων), μπορούν να επηρεάσουν δραματικά την κατάσταση σε μια περιοχή, αλλοιώνοντας τα είδη και τους πληθυσμούς τους. Συνεπώς, οι ΘΠΠ στοχεύουν στην αειφορική διαχείριση των θαλάσσιων πόρων. (Cardigo F, 2009)

Ένας άλλος εξίσου σημαντικός στόχος είναι η διατήρηση των φυσικών, ιστορικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών της περιοχής στην οποία δημιουργείται η προστατευόμενη περιοχή. Οι ΘΠΠ δημιουργούνται για να προσδώσουν οφέλη στις παράκτιες περιοχές βελτιώνοντας έτσι μεταξύ άλλων και την αναγνωσιμότητά τους. Τα χαρακτηριστικά αυτά δεν πρέπει να υφίστανται εκφυλισμό στο πέρασμα του χρόνου γιατί αποτελούν την ταυτότητα της εκάστοτε περιοχής. Επιπρόσθετα, έχουν διατυπωθεί μια σειρά στόχοι ευρύτερης φύσεως που σχετίζονται με τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Ειδικότερα, στους σύγχρονους στόχους δημιουργίας ΘΠΠ εντάσσονται η αναψυχή και η προώθηση και ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού και άλλων συμβατών δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών.

Τελικοί στόχοι, μα όχι και τελευταίοι είναι η προώθηση της επιστημονικής έρευνας στις προστατευόμενες περιοχές και τις περιοχές που τις πλαισιώνουν, αλλά και η προώθηση της εκπαίδευσης σε τοπικό αλλά και σε ευρύτερο επίπεδο (συνέδρια, ημερίδες, επισκέψεις κ.α).

4. ΓΙΑΤΙ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ;

Δεν είναι μόνο πεποίθηση των ψαράδων, αλλά και διαπίστωση σημαντικών ερευνών τα τελευταία χρόνια πως ο πλούτος της θάλασσας παγκοσμίως μειώνεται ραγδαία και ορισμένα είδη κινδυνεύουν σοβαρά. Η διαπίστωση αυτή ισχύει και για τις θάλασσες στην περιοχή μας. Ήδη σημαντικό ποσοστό των θαλασσινών ειδών που καταναλώνουμε προέρχεται από ιχθυοκαλλιέργειες. Είδη που υπήρχαν σε αφθονία παλιότερα, σήμερα σπάνια βρίσκονται στα δίκτυα των ψαράδων. Για να σταματήσει η μείωση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, να επανακάμψουν τα θαλάσσια είδη και να διαχειριστούμε σωστά τους θαλάσσιους πόρους, πρέπει αφενός να μειώσουμε τις καταστροφικές παρεμβάσεις (ρύπανση, υπεραλίευση, καταστροφικά μέσα αλιείας) και να καθιερώσουμε δίκτυα Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών που θα καλύπτουν ίσως και το 20 έως 30% των θαλασσών και των ωκεανών μας. (Robert P, 2012)

Σε αυτές τις περιοχές επιτρέπονται διαφορετικές χρήσεις και επίπεδα προστασίας, όπως καταφύγια θαλάσσιων ειδών, περιοχές με ορισμένους περιορισμούς ή περιοχές απόλυτης προστασίας, και αφορούν σε διαφορετικές κατηγορίες θαλάσσιων και παράκτιων

οικοσυστημάτων, βιοτόπων και ειδών. Το ποσοστό των πλήρως προστατευόμενων περιοχών σε σχέση με τις λιγότερο αυστηρά προστατευόμενες περιοχές μέσα σε ένα θαλάσσιο καταφύγιο ή θαλάσσια προστατευόμενη περιοχή εξαρτάται από το βαθμό της προστασίας και αποκατάστασης που επιδιώκεται και το επίπεδο μείωσης των θαλάσσιων πόρων μιας περιοχής, μέσα από ένα διάλογο των τοπικών φορέων και με βάση τα επιστημονικά στοιχεία που συλλέγονται. Οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές μπορούν να αποφέρουν σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο σημαντικά οικονομικά οφέλη μόλις ανακτήσουν τα θαλάσσια οικοσυστήματα την παραγωγικότητά τους και το δυναμισμό τους, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στο να μειωθεί η υποβάθμιση των παράκτιων και θαλάσσιων βιοτόπων, να επιβραδυνθεί η απώλεια απειλούμενων θαλάσσιων ειδών και να αποκατασταθεί η αλιεία. Μια Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή δημιουργεί προϋποθέσεις για νέες βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες και πράσινα επαγγέλματα που δεν έχουν αναπτυχθεί σήμερα. (Lachman, 2008)

5. ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Επιστημονικές μελέτες αποδεικνύουν ότι οι Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές συνεπάγονται πολλά οφέλη για τον άνθρωπο και τη φύση. Τα κύρια πλεονεκτήματα μπορούν να συνοψισθούν στις επόμενες τέσσερις κατηγορίες:

- Προστασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος δομή, τη λειτουργία και την ακεραιότητα
- Διαχείρισης της αλιείας / βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων
- Εκπαίδευση και έρευνα
- Αναψυχή / Τουρισμός

Επιπλέον, επιτρέπουν εντός της Θ.Π.Π την αποκατάσταση των εξαντλημένων πληθυσμών, την προστασία της αναπαραγωγής του πληθυσμού και τη διασφάλιση των γενετικών πόρων και της βιοποικιλότητας. Πέραν του ότι έχει διάφορες θετικές επιπτώσεις στη φύση, μπορεί επίσης να Θ.Π.Π άμεσα είναι κερδοφόρα για τον άνθρωπο. Ακόμη μέσω των Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών προωθείται η αειφόρος διαχείριση των αλιευτικών πόρων και τη μείωση της υπεραλίευσης. Κατά συνέπεια, μακροπρόθεσμα, οι αποδόσεις των τοπικών αλιείων μπορεί να αυξηθούν, με αποτέλεσμα υψηλότερα εισοδήματα των ντόπιων ψαράδων. Επιπλέον, η

Θ.Π.Π μπορεί να αποτελέσει ιδανική περιοχή για λόγους έρευνας της επιστήμης που επιτρέπουν τη βελτίωση της κατανόησης των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.(Weeks R et al, 2010). Ελλείψει σωστού διαχειριστικού και οικονομικού σχεδιασμού, προτάσεις για θαλάσσια πάρκα και οι Θ.Π.Π. δεν υλοποιήθηκαν καθώς ήταν ανεπαρκής η χρηματοδότηση, αλλά και στις περιπτώσεις που υπήρξε, δεν έγινε σωστή διαχείριση των κατά κανόνα κρατικών πόρων. Η περιβαλλοντική προστασία είναι αναγκαίο να εντάσσεται στο σύνολο των προτεραιοτήτων της πολιτείας, αλλά και να βασίζεται στους τοπικούς φορείς οι οποίοι εκφράζουν και διαπραγματεύονται τα οικονομικά συμφέροντα των τοπικών κοινωνιών.

5.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΑΛΑΣΣΩΝ ΚΑΙ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Μπορεί σε κάποιες περιοχές να απαγορεύεται η αλιεία και οι ψαράδες να είναι ευτυχημένοι; Ναι, γιατί αν αυτό γίνεται σε συνεργασία με τους ψαράδες, συνοδεύεται από συμπληρωματικά μέτρα, στοχεύει στο φυσικό επανεμπλουτισμό της θάλασσας και δημιουργεί συμπληρωματικά εισοδήματα. Στην Ιταλία το κατάλαβαν και τα τελευταία χρόνια δίνουν μεγάλη έμφαση στη δημιουργία θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών με στόχο: την αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, του πλούτου της θάλασσας και διασφάλιση της τοπικής ευημερίας και κυρίως του επαγγέλματος παράκτιων αλιέων. Η δημιουργία θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών μπορεί να συμβάλλει στη διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και την μακροχρόνια ευημερία των τοπικών περιοχών. Η διαχείριση αυτών των περιοχών απαιτεί, όμως, σχήματα διοίκησης και πολιτικές που λαμβάνουν υπόψη όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες οι οποίες έχουν επιπτώσεις στη θαλάσσια ζωή.(Naido R et al, 2006). Το νερό της θάλασσας είναι περίπου 800 φορές πυκνότερο από τον αέρα, και έχει έτσι μια πολύ μεγαλύτερη ικανότητα να αναστείλει, να στηρίζει και να μεταφέρει μόρια, ρύπους, μικρούς ή μεγάλους οργανισμούς. Παρά το μεγάλο μήκος των ακτών και τις απέραντες αποστάσεις των ωκεανών, τα θαλάσσια οικοσυστήματα συνδέονται συχνά στενά το ένα με το άλλο όπως και με τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη ξηρά. Για αυτό τον λόγο, υπάρχει ακόμα μεγαλύτερη ανάγκη, συγκριτικά με την ξηρά, να δημιουργηθούν Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές που να είναι αναπόσπαστο τμήμα της ευρύτερης διαχείρισης, προστασίας και βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων κάθε χώρας.

6. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Τα δίκτυα Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών αποτελούν μέρος της λύσης αλλά όχι λύση από μόνα τους. Χρειάζεται να υπάρχουν παράλληλα, πολιτικές για τη γενικότερη διαχείριση των θαλασσών. Σήμερα, μόνο το 1% των ωκεανών προστατεύεται. Μέρος των μέτρων που απαιτούνται είναι, μια ολοένα και πιο επείγουσα διεθνής δραστηριοποίηση για να καθιερωθεί ένα παγκόσμιο σύστημα αντιπροσωπευτικών δικτύων Θαλάσσιων Προστατευμένων Περιοχών μέχρι το 2020. Αυτό το στόχο έθεσε η παγκόσμια κοινότητα το 2002 στο Γιοχάνεσμπουργκ, στην Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (WSSD). Η Παγκόσμια Επιτροπή για τις Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές (ΠΕΘΠΠ), αν και χρειάζεται σημαντική ενίσχυση και συμμετοχή σε αυτήν περισσότερων περιοχών, προωθεί αυτό το στόχο. Προς το παρόν 4 από τις 18 περιφερειακές περιοχές στις οποίες χωρίζεται ο πλανήτης συμμετέχουν με έναν περιφερειακό συντονιστή. Ειδικότερα Το ποσοστό της έκτασης της Μεσογείου (2.510.000 km²) που βρίσκεται υπό καθεστώς προστασίας (95.660 km²) είναι μόνο 3,8%, ενώ το ποσοστό των παράκτιων περιοχών που προστατεύονται (9.910 km²) είναι μόλις 0,4% της επιφάνειας της Μεσογείου. Το ποσοστό αυτό κρίνεται ιδιαίτερα μικρό αφού η παράκτια ζώνη και συνολικά η Μεσόγειος είναι πολύ σημαντική για τη διατήρηση και την αναπαραγωγή των ιχθυοαποθεμάτων .(Report from transatlantic platform for MPAs, 2008).

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Από τα ανωτέρω στοιχεία που παρατέθηκαν, προκύπτει το συμπέρασμα πως οι Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές (Θ.Π.Π.) δρουν μόνο προς όφελος των εκάστοτε περιοχών αλλά και των τοπικών κοινωνιών. Προσφέρουν δηλαδή διπλό όφελος τόσο όσον αφορά τη διατήρηση και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, όσο και σε τοπικό επίπεδο προσφέροντας οφέλη σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας με κυριότερο πεδίο τον τουρισμό. Δυστυχώς όμως, στον Ελλαδικό χώρο δεν υπάρχει ανεπτυγμένο δίκτυο θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών όπως υπάρχει σε άλλες χώρες της Ευρώπης (Γαλλία, Ιταλία, Κροατία) αλλά και την Αμερική και την Αυστραλία.

Συνεπώς είναι επιτακτική ανάγκη οι τοπικοί φορείς σε συνεργασία με την τοπική και την κεντρική εξουσία αλλά και τους κατοίκους θαλάσσιων περιοχών σπουδαίου περιβαλλοντικού και βιολογικού ενδιαφέροντος, να πιέζουν προς όλες τις κατευθύνσεις και ιδιαίτερα τα αρμόδια κρατικά όργανα, ώστε να υλοποιηθούν και να τεθούν σε εφαρμογή θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές.

Η Ελλάδα είναι χώρα προικισμένη, με τη μεγαλύτερη ακτογραμμή στη Μεσόγειο, με πολλά νησιά κατοικήσιμα καθ'όλη τη διάρκεια του χρόνου, με τα καθαρότερα και βραβευμένα νερά στη Μεσόγειο και πρέπει να δημιουργήσει το συντομότερο δυνατό Θ.Π.Π, τα οφέλη των οποίων θα εμφανιστούν σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα από τη δημιουργία τους. Σε πείσμα επομένως των δύσκολων καιρών που διανύουμε, η Ελλάδα μπορεί να κάνει το μεγάλο βήμα προς την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος συνειδητοποιημένα, απολαμβάνοντας παράλληλα άμεσα τα τεράστια οφέλη οικονομικά και όχι μόνο, που προκύπτουν σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Με αυτόν τον τρόπο θα ενισχυθεί η διεθνής της θέση και σε συνδυασμό με τον ήδη αυξημένο τουρισμό θα αποτελέσει παγκόσμιο σημείο ενδιαφέροντος και έναν δυνατό παγκόσμιο παίκτη στο μεγάλο κομμάτι του θαλάσσιου τουρισμού,

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ceballos-Lascurain H., (1996). "Tourism, ecotourism and protected areas: The state of naturebased tourism around the world and guidelines for its development", xiv+301pp, IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.

Καράβελλας Δ., Κατσαδωράκης Γ., Μαραγκού Π., Νάντσου Θ., Σβορώνου Ε., (2003). "Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών: Οδηγός Ορθής Πρακτικής". Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., WWF ΕΛΛΑΣ, Αθήνα, διαθέσιμο στο: <http://www.wwf.gr/images/stories/docs/egxiridiopa.pdf>

Τσάρτας Π., (2003). "Τουρισμός σε προστατευόμενες περιοχές". ΑΜΦΙΒΙΟΝ, ΕΚΒΥ, τεύχος 52, σελ. 1-16

Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος & Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ), (2001). "Βιώσιμη Ελλάδα & το Μεσογειακό Σχέδιο Δράσης". Εισηγήσεις ομιλητών, κείμενα εργασίας αριθμός 9, διαθέσιμο στο: http://www.ekpaa.gr/documents/NCESD-GR-09Sustainable_Greece_and_MAP.pdf

Badalamenti F. Ramos A.A., Voultsiadou E., Sanchez Lizaso J.L., D'anna G., Pipitone C., Mas J., Ruiz Fernandez J.A., Withmarsh D. And Riggio S. (2002) "Cultural and socio-economic impacts of Mediterranean marine protected areas." *Environmental Conservation* 27(2): 110-125.

Boersma D.P., Parrish J.K. (1999) "Limiting abuse: marine protected areas, a limited solution." *Ecological Economics* 31: 287-304.

Klein, C.J., Chan, A., Kircher, L., Cundiff, A.J., Gardner, N., Hrovat, Y., Scholz, A., Kendall, B.E. & Airame, S., (2008). "Striking a balance between biodiversity conservation and socioeconomic viability in the design of marine protected areas." *Conservation Biology* 22, 691-700.

Millazo M., Chemello R., Badalamenti F., Camarda R., Riggio S., (2002). "The Impact of Humman Recreational Activities in Marine Protected Areas: What Lessons Should e Learnt in The Mediterranean Sea?" *Marine Ecology* 23(1): 280-290

Naidoo R., Balmord A., Ferraro P.J. Poalsky & S. Ricketts, T.H Rouget M. (2006). " Integrating economic costs into conservation planning." *Trends in Ecology & Evolution* 21, 681-687.

Weeks, R., Russ G.R, Bucol A.A, Alcalá A.C, (2010). " Shortcuts for marine conservation planning: The effectiveness of socio-economic data surrogates." *Biological Conservation* 143, 1236-1244.

Frederigo Cardigo, (2009). " Marine Protected Areas: An essential tool for the future European Maritime Policy "

A report from the transatlantic platform for action on the global environment., (2008). " Marine Protected Areas in Europe and the United States|"

Philippe Robert, Medaset workshop, Milos 2 April 2012, University of Piraeus.
" Tourism management in Mpa's as an economical way "

Stephen R. Palumbi, chapter 19" (2009). "The ecology of Marine protected areas "

Indrani Latchman. Lead author (2008). *Marine Protected Areas, " Benefits and costs for Islands"*

European Commision, " Maritime Affairs and Fisheries: Study on the economic effects of maritime spatial planning" final report.

Nir Becker and Yael Chorosh, (2010). " UNEP – United Nations Environment Programme: Economic aspects of Marine Protected Areas (MPA's) "